

OP št. 49-3/2021
Ljubljana, 16. 3. 2021

Mnenje Zveze društev upokojencev Slovenije k Zakonu o nacionalnem demografskem skladu

Ustanovitev demografskega sklada določa leta 2013 noveliran ZPIZ-2. Vlada je 5. 10. 2020 določila besedilo predloga Zakona o nacionalnem demografskem skladu in ga predložila v obravnavo in sprejetje Državnemu zboru po rednem postopku. Poglavitna rešitev predloga je omilitev pritiska na javne finance, ob hkratnem zagotavljanju dodatnih sredstev za dostojne pokojnine ter sofinanciranje izgradnje namenskih nastanitvenih in drugih nepremičnin za starejše in za ukrepe družinske politike.

Demografske projekcije kažejo na visoko povečanje javnofinančnih izdatkov za pokojnine in postavljajo izziv vsem generacijam, da se skupaj dogovorijo, na kakšen način lahko država s prerazporeditvijo svojih prihodkov zagotavlja kar najbolj pravično in spodbudno okolje za njihovo sobivanje. Ob osnovnem scenariju bi se izdatki za staranje v Sloveniji v obdobju od leta 2016 do leta 2070 povečali z 21,9 % bruto domačega proizvoda (BDP) na kar 28,2 % BDP, število upokojencev pa naj bi do leta 2070 naraslo za okoli 20 %¹.

V predlogu vlade bi Nacionalni demografski sklad nastal s preoblikovanjem Slovenskega državnega holdinga in bi prevzel upravljanje skoraj vseh državnih naložb in nadomestil dosedanje upravljavce. V pokojninsko blagajno naj bi vsako leto vplačal 40 odstotkov prejetih dividend in 40 odstotkov kupnin od prodaje naložb, preostanek naj bi bil namenjen ukrepom družinske politike in skrbi za starejše. Dodatno je DZ med te namene uvrstil še politiko štipendiranja.

Opozicija med drugim predlaga, da naj bi se v demografski sklad preoblikovala Kapitalska družba, in ne Slovenski državni holding. Vsi pa so si enotni, da ustanovitev Demografskega nacionalnega sklada **ne bo rešila** pokojninsko blagajno, ker bo premoženje tega sklada premajhno (cca 8 milijard) in bo v najboljšem primeru znesek dividend cca 200 milijonov, kar je komaj 20% sredstev, ki jih mora države že sedaj iz proračuna letno vplačevati v pokojninsko blagajno.

¹ Glej UMAR - Dolgoročne projekcije izdatkov za pokojnine – način in metodologija priprave v okviru delovne skupine za staranje, dostopno prek https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Dolgorocne_projekcije_izdatkov_za_pokojnine/Dolgorocne_projekcije_izdatkov_za_pokojnine.pdf, 16. 3. 2021.

Tudi po naši oceni predlog zakona ne rešuje podhranjenosti bodočega pokojninskega sklada. Projekcije Inštituta za ekonomska raziskovanja kažejo, da bo primanjkljaj pokojninske blagajne leta 2040 znašal 2,4 milijarde evrov, medtem ko bi lahko demografski sklad v istem letu vanjo vplačal le okrog 200 milijonov evrov ali zgolj osem odstotkov pričakovanega primanjkljaja. Torej potrebujemo drugačne, bolj povezane rešitve in strukturne spremembe v socialnih storitvah države.

Vladni predlog zakona določa tudi, da se v demografski nacionalni sklad prenesejo sredstva Nepremičninskega sklada PIZ, ki je last ZPIZ, ustanovitelja. Vrednost Nepremičninskega sklada predstavljajo predvsem nepremičnine, ki so bile nabavljene iz sredstev ZPIZ-a namenjena za stanovanje upokojencev in pozneje tudi za oskrbovana stanovanja starejših. 54% stanovanj presega starost 40 let, kar narekuje nenehno vlaganje v investicijsko vzdrževanje ter celovitejše prenove in rekonstrukcije. Najemniki stanovanj v večini primerov (88%) plačujejo netržne najemnine, katere ne zagotavljajo niti stroškov upravljanja in vzdrževanje nepremičnin. Nepremičninski sklad PIZ vse svoje trenutne dobičke, predvsem iz naslova finančnih naložb, usmerja v investicije in vzdrževanje nepremičninskega fonda in tako v celoti izpolnjuje svoje poslanstvo in ustanovitveni namen.

Na tem mestu velja ponovno izpostaviti, da je bil Nepremičninski sklad PIZ ustanovljen z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ) z namenom upravljanja nepremičnin in zagotavljanja namenskih najemnih stanovanj in oskrbovanih stanovanj za upokojence in druge starejše osebe. Glavna naloga in poslanstvo Nepremičninskega sklada PIZ je tako zagotavljanje ponudbe stanovanj primernih za bivanje starejših za najemnino, ki ni tržne narave, omogoča pa finančno vzdržnost Nepremičninskega sklada PIZ kot gospodarske družbe in upošteva ekonomske zmožnosti upokojencev za plačevanje najemnine. Zato pri svojem poslovanju **Nepremičninski sklad PIZ** ne more dosežati donosov in zato tudi **ne sodi v predlagani** Zakon o nacionalnem demografskem skladu.

Neokusno, če ne nemoralno je, ko bi današnji najemniki »namenskih« in oskrbovanih stanovanj ob za njih primerni vzdržni (bezahlbar) najemnini, plačevali še določen dodaten del sredstev v sklad, ki bo deloval čez 10 ali več let in tedaj pomagal današnjim zaposlenim. Do tedaj pa bi gradili domove za starejše in pomagali družinski politiki, in večina sedanjih najemnikov teh stanovanj je dobila stanovanja po socialnih kriterijih.

Zato smo sprejeli naslednja sklepa:

Sklep št. 1. Zakon o nacionalnem demografskem skladu v obliki, kot ga je Vlada sprejela 5. oktobra 2020, ni primeren za sprejetje.

Sklep št. 2: V nobenem primeru pa Nepremičninski sklad PIZ ne more biti vključen v kakšen drug sklad, ampak naj ostane v lasti ZPIZ – ustanovitelja ter deluje skladno s cilji in funkcijami, ki so mu že določene s sistemskim zakonom.

Nežka Ivanetič
predsednica
Komisije ZDUS za pokojninsko politiko

Janez Sušnik
Predsednik ZDUS

Poslano:

- Vladi Republike Slovenije
- Državnemu zboru Republike Slovenije
- ministru za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: g. Janez Cigler kralj
- Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje: generalni direktor g. Marijan Papež
- Nepremičninskemu skladu PIZ: direktor mag. Andrej Hudoklin
- Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke (SDS)
- Poslanski skupini Liste Marjana Šarca (LMŠ)
- Poslanski skupini Socialnih demokratov (SD)
- Poslanski skupini Stranke modernega centra (SMC)
- Poslanski skupini Levica (Levica)
- Poslanski skupini Nova Slovenija - krščanski demokrati (NSi)
- Poslanski skupini Stranke Alenke Bratušek (SAB)
- Poslanski skupini Demokratične stranke upokojencev Slovenije (DeSUS)
- Poslanski skupini Slovenske nacionalne stranke (SNS)
- Poslanski skupini italijanske in madžarske narodne skupnosti (PS IMNS)